

**KUNTA
LIITTO**

Association
of Finnish
Municipalities

Havaintoja syksyn 2022 budjettiriihipäätöksistä

12.9.2022

@MinnaPunakallio, @HaapaPaivi, @JohannaVilkuna

**Valtion vuoden 2023
talousarvio on Sanna
Marinin hallituksen
viimeinen budjetti.
Budjettiriihessä
korostui sähkön
hinnan nousupaineet
ja niiden kompensointi
kansalaisille**

Valtion vuoden 2023 talousarvioesitys täydentyi riihilinjauksilla 1.9.2022

suomi [svenska](#) [English](#)

Hallituksen talousarvioesitys vuodelle 2023 turvaa ihmisten ostovoimaa, kompensoi sähkön hinnan nousua ja vahvistaa kestäväen kasvun edellytyksiä

liikenne- ja viestintäministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, oikeusministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, puolustusministeriö, sisäministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, ulkoministeriö, valtioneuvoston viestintäosasto, valtiovarainministeriö, ympäristöministeriö

1.9.2022 13.21 TIEDOTE

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen talousarvioesitys vuodelle 2023 rakentaa tulevaisuuden kestäväen kasvua, turvaa ostovoimaa ja tukee ihmisiä sähkön voimakkaan hinnan nousun vuoksi. Talousarvioesitys vastaa Venäjän hyökkäyssodasta ja inflaatiosta johtuviin vaikutuksiin, vahvistaa turvallisuutta, huoltovarmuutta ja energiaomavaraisuutta sekä jatkaa panostuksia tutkimus- ja

kehittämistoimintaan ja vihreään siirtymään.

Talousarvioesitys sisältää merkittäviä toimia ihmisten ostovoiman vahvistamiseksi. Hallitus on budjettiriihessä näyttänyt

Nostoja valtion talousarvioesityksestä 2023

- Valtion tulot 72,5 mrd. euroa, josta verotulot 64,5 mrd. euroa
- Menot 80,5 mrd. euroa
  - Sote-uudistus nostaa valtion menoja vuositasolla 13,9 mrd. euroa
- Esitys 8,1 mrd. euroa alijäämäinen. Noin 1,9 miljardia euroa hyvinvointialueiden vuoden 2023 rahoituksesta maksetaan jo joulukuussa 2022.
- Valtion velka nousee
- Kokonaisveroaste alenee noin 0,5 %-yks.
- Yksityiskohdat tarkentuvat 19.9.2022.

Valtiontalouden alijäämä 2023 kasvoi VM-esityksestä 1,7 mrd. eurolla

Budjetin alijäämän kasvu aiheutuu

- budjettiriihen verotuloja alentavat päätökset: 0,6 mrd. euroa (mm. sähkön alv)
- perusturvan ja -palvelujen hintakorjaukset: 0,8 mrd. euroa
- Riihen uudet menopäätökset, kuten liikennehankkeiden kustannusten nousu, 0,4 mrd. euroa
- Valtionvelan korkomenojen nousu 0,2 mrd. euroa

Budjetin alijäämä
vuonna 2023
yhteensä 8,1 mrd. euroa.

Esimerkkejä budjettiriihilinjauksista

	Taloudellinen vaikutus milj. euroa
Määräaikainen sähkövähennys tuloverotukseen, 4 kuukautta	-300
Määräaikainen sähkötuki pienituloisille	-300
Sähköenergian arvonlisäverokannan lasku 10 prosenttiin, joulukuusta huhtikuuhun	-209
Henkilökuljetusten arvonlisävero nolnaan tammi-huhtikuuhun 2023	-52
Työmatkavähennyksen korotus jatkuu 2023	
Varhaiskasvatusmaksujen alentaminen 1.8.2023 alkaen	-70
Korotus yli 60-vuotiaiden työtulovähennykseen	-73
Ylimääräinen lapsilisä joulukuussa 2022	-112
Korotuksia etuuksiin, yhteensä	-49
Muutoksia asumistukeen energianhinnan noususta johtuen	-6
T&K-verokannustin	-80
Sähköntuottajien windfall-vero	
Hoiva-avustajien koulutuspaikkojen lisääminen 2023-2025	-10,8
Ukrainalaisille kohdennettu lisäkoulutus	-5,5
Kotoutumiskorvauksiin ja kotoutumiskoulutukseen	-1,4
Perusväylänpito, lisärahoitus	-50
Rakentamishankkeita, mm. rakentamisvaltuus Vihdintien pikaraitiotie	-105
YHTEENSÄ	-1 423,7

Itäisen Suomen rahoituskokonaisuus yhteensä noin 80 miljoonaa euroa

- Ratahankkeet +31,1 milj. euroa
- Korkeakoulujen opiskelupaikkoja lisäys ja tutkimus- ja kehittämistoiminta +10 milj. euroa, nuorisotoiminta +1 milj. euroa
- Matkailun edistäminen +7,5 milj. euroa, ja investointivaltuus Kutilan kanavan sekä erämuseon investointihankkeille
- Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson pk-yritysten kehittämishankkeiden myöntämisvaltuus +3 milj. euroa
- Työkanava Oy:n lisäpääomitus 5 milj. euroa
- Opintolainahyvitys kokeiluna 25 itäisen Suomen kunnassa.

Menokehityksen ulkopuolisina menoina Venäjän sotaan liittyvät määrärahat

Määräraha, miljardia euroa	Vuosi 2023
Kyberturvallisuus	0,059
Rajaturvallisuus ja maanpuolustus	1,0
Maahanmuuttokokonaisuus	0,8
Huoltovarmuutta / vihreää siirtymää tukevat toimet	0,2
Energianhintojen nousun takia tehtävät toimet	
YHTEENSÄ	2,1

Kuntatalous

**Kuntatalouden tulot
ja menot supistuvat
sote-uudistuksen
seurauksena.**

Valtaosa kuntalinjauksista 2023 pysyi budjettiriihessä ennallaan

Merkittävin uusi linjaus koskee varhaiskasvatusmaksuja

- Varhaiskasvatusmaksuja alennetaan pysyvästi 1.8.2023 lähtien. Yksityisen hoidon tuen hoitolisään korotus.
- Kuntien asiakasmaksut pienenevät vuositasolla 70 miljoonaa euroa. Vaikutus vuonna 2023 pienempi.
- Muutos kompensoidaan kunnille yhteisöveron jako-osuuden korotuksella.

Valtion toimien yhteisvaikutus 2023 kuntatalouteen on lähellä neutraalia

- Kuntatalouteen ei kohdistu vuonna 2023 juurikaan pysyviä uusia tai laajenevia tehtäviä. Vuoden 2022 lopussa iso osa Sanna Marinin tulevaisuushankkeista päättyy.
- Indeksitarkistus 2023: +3,8 %. Kustannustenjaon tarkistusta ei tehdä.
- Kuntien valtionosuuksia leikataan -43 milj. euroa vuonna 2023
  - Aiemmin sovittu 24 milj. euron leikkaus
  - Kuntien digi-kannustimeen liittyvä kertaluonteinen leikkaus v. 2023, -10 milj. euroa
  - Yhdistymisavustusten tasoa alennetaan 9 milj. euroa 2023-
- Korvataan:
  - Veroperustemuutosten vaikutukset
  - Varhaiskasvatusmaksujen tuottomenetyt
  - Ukrainan sotaa pakenevien henkilöiden palveluiden kustannuksia.

Ukrainasta paenneiden henkilöiden palveluiden rahoitus

- **Valtiolle menokehyksen ulkopuolinen meno**
- **Kuntien kustannukset korvataan**
- **Siirtyminen kuntakokeiluihin jo ennen kotikuntaoikeutta**
- **Kotikuntaoikeus tulee muuttamaan rahoitusvastuita**

Muutoksia opetustoimen rahoituksessa,

summat vuositasolla, määräraha ei välttämättä kohdistu kokonaan kunnille

Peruspalvelujen valtionosuus, milj. euroa

Varhaiskasvatuksen tuki: +8,75

Sitouttava kouluyhteistyö: +8

Oppivelvollisuuden
laajentaminen: +1

Opiskeluhuollon
yhteistyöryhmät: 0,27

Kuntien opiskeluhoolto-
suunnitelmat: 0,06

Kiusaamisen ehkäisy ja
opetuksesta epäminen: 0,35

OKM:n hallinnonalan rahoitus, milj. euroa

Perusopetuksen valmistava opetus: (+120) ja
kotikunnattomien lasten varhaiskasvatuksen
järjestäminen: (+60)

Perusopetuksen suomi/ruotsi toisena kielenä
ja oman äidinkielen opetus: +2,5

Ammatillinen koulutus: rahoituspohja (yht.
50), lähihoitajien koulutus (30), hoiva-
avustajat (18,55) oppisopimuskoulutuksen
koulutuskorvaukset (kokeilu, +5)

Rahapelitoiminnan voittovarojen tuottoarvion
alenemisen kompensatio: kulttuuri +4,7,
liikunta 3,1, nuorisotyö +1,1

Vapaan sivistystyön kotoutumiskoulutus: +5

Muuta

Määräaikaiset
tulevaisuusinvestoinnit
päätyvät

Valtion ja kuntien
välistä
kustannustenjakoa ei
tehdä vuonna 2023.

B1-kielen
viikkotuntimäärän lisäys
v. 2024
(opetussuunnitelmatyö
+1 vuonna 2023)

Lisähuomioita budjettiriihen linjauksista

LVM:n hallinnonala

- Perusväylänpitoon esitetty rahoitusleikkaus peruttu, lisärahoitus +50 milj. euroa. Määrärahan ostovoimaa leikkaa raaka-aineiden kallistuminen.
- LVM:n 110 milj. euron leikkaus näyttää kohdistuvan kokonaisuudessaan jo ennestään matalaan kehittämishankkeiden rahoitukseen: CEF2-rahoitus vaikeutuu
- Joukkoliikenteen alv-alennus (4 kk) hyödyttää joukkoliikennettä, takseja, lentoliikennettä
- Määrärahoja Liikenne12 ja MAL-sopimusten mukaisiin kohteisiin: mm. Karjalan rata, Syrjäsalmen ratasilta, Vihdintien pikaraitiotie

Huomioita budjettiriihipäätöksistä muilla hallinnonaloilla

- Kotoutumiskorvauksiin 121,8 milj. euroa, josta kuntien osuus reilu neljännes
- Pakolaiskiintiön korottaminen: vähäinen vaikutus kunnille
- Moniammatillisen osaamiskeskustoiminnan sekä maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalvelut 3,5 milj. euroa, jos kuntien osuus vajaa puolet
- Työttömyysturvan lapsikorotus lisää kuntien menoja
- Toimeentulotukilain lapsikorotus lisää kuntien menoja (näkyvät valtionosuuksien pienentymisenä)

Budjettiriihestä odotettuja mutta vaatimattomia kuntataloustoimia

Julkisen talouden menopaineiden hillintä sai väistyä budjettiriihessä, kun hallituksen päähuomio kiinnittyi kansalaisten ostovoiman tukemiseen sähkön hintatason noustessa. Kuntatalous ei noussut riihessä keskeiseksi teemaksi.

– Meneillään olevat kriisit ovat ymmärrettävästi ensisijaisessa roolissa, mutta historiallisen suurten uudistusten pysyvät vaikutukset kuntiin eivät saa toistuvasti jäädä muiden teemojen jalkoihin. Kuntien taloustilanne vaikuttaa esimerkiksi valtion varautumistoimien, ilmastotyön, koulutustavoitteiden ja sote-uudistuksen toteuttamisen sujuvuuteen, toimitusjohtaja **Minna Karhunen** tähdentää.

Ne vuoden 2023 kuntalinjaukset, jotka tehtiin, ovat odotettuja. Hyvinvointialueuudistus mullistaa vuonna 2023 kuntatalouden. Tästä on odotettavissa paljon epävarmuutta, joka välittyy kuntien tulevien vuosien budjetteihin muun muassa sote-uudistuksen siirtolaskelmien kautta.

Ukrainasta paenneiden henkilöiden palveluiden iäriestämiseen ja korvauksiin varatut määrärahat on

**Hyvinvointialueet:
laajenevien tehtävien aikataulutukseen
ei tässä vaiheessa muutoksia**

Milloin budjetti julkaistaan?

Valtion talousarvioesitys vuodelle 2023 ja syksyn 2022 kuntatalousohjelma

Talousarvioesityksen käsittely ylimääräisessä raha-asiainvaliokunnassa ja valtioneuvoston yleisistunnossa ja julkaisu internetissä 19.9.2022.

Samalla julkaistaan myös syksyn 2022 kuntatalousohjelma.

19.9.2022

Kiitos.

Etunimi Sukunimi

Puhelinnumero

etunimi.sukunimi@organisaationnimi.fi

@twitter

www.kuntaliitto.fi